

Američki rat za neovisnost (1775. - 1783.)

Ivanović, Filip

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:142:995085>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-30**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet Osijek

Sveučilišni preddiplomski dvopredmetni studij Mađarski jezik i književnost i
Povijest

Filip Ivanović

Američki rat za neovisnost (1775. - 1783.)

Završni rad

izv. prof. dr. sc. Dubravka Božić Bogović

Osijek, 2018.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet Osijek

Odsjek za povijest

Sveučilišni preddiplomski dvopredmetni studij Mađarski jezik i književnost i
Povijest

Filip Ivanović

Američki rat za neovisnost (1775. - 1783.)

Završni rad

Humanističke znanosti, Povijest, Hrvatska i svjetska

ranonovovjekovna povijest

izv. prof. dr. sc. Dubravka Božić Bogović

Osijek, 2018.

Sadržaj

Sažetak	1
Uvod	2
Kratki prikaz nastanka britanskih kolonija na Novom kontinentu	3
Sedmogodišnji rat	4
Uzroci američke pobune	5
Početak rata i prve borbe.....	7
Deklaracija neovisnosti	9
Vojno stanje tijekom 1776. i 1777.....	12
Bitka kod Saratoge i bitka za Philadelphiju	15
Savezništvo s Francuskom	17
Ratni tijek nakon američko-francuskog savezništva.....	19
Britanski poraz kod Yorktowna.....	20
Versajski mir	21
Zaključak.....	23
Literatura	24

Sažetak

Europljani su sjevernoamerički kontinent započeli naseljavati u 16. stoljeću. Britanci nakon nekoliko neuspjeha svoju prvu stalnu koloniju uspijevaju osnovati 1607. pod nazivom Jamestown. Do sredine 18. stoljeća osnivaju 12 kolonija i postaju najjača sila u Sjevernoj Americi što su i potvrdili tijekom Sedmogodišnjeg rata (1756. – 1763.) nakon čega dobivaju i dodatne teritorije. Samouvjereni nakon pobjede u Sedmogodišnjem ratu Britanci odlučuju nametnuti mnoge poreze kolonijalistima. Takvi porezi dovode do brojnih protesta i bojkota poput „Bostonske čajanke“ (16. prosinca 1773. godine) koja će biti jedan od brojnih povoda za sazivanje Prvog kontinentalnog kongresa 1774. godine. Prvi sukobi između američkih kolonijalista i britanskih vlasti dogodit će se sredinom 1775. godine. Pred Amerikancima je bila velika borba, ne samo s Britancima i lojalistima, nego i s glađu te nedostatkom prijeko potrebne vojne opreme. Američku vojsku je ustanovio general George Washington (1732. - 1799.) koji ih je vodio uglavnom taktikom povlačenja i gerilskim borbama. Prvu veću pobjedu američka vojska je ostvarila kod Saratoge (19. rujna 1777. – 17. listopada 1777.godine) gdje su opkolili britansku vojsku pod zapovjedništvom Johna Burgoynea (1722. - 1792.godine). Ta pobjeda je snažno odjeknula u europskoj javnosti te 6. veljače 1778. godine Francuska i Sjedinjene Američke Države potpisuju sporazum o savezništvu. Uskoro će Sjedinjenim Američkim Državama pomoći i Španjolska, ali ona će to učiniti isključivo kako bi pokušala povratiti utjecaj u Sjevernoj Americi. Konačnu pobjedu američka vojska, zajedno sa svojim francuskim saveznicima, uspjeh će ostvariti 17. listopada 1781. kod Yorktowna. Primirje će biti potpisano tek 3. rujna 1783. godine uglavnom zbog zakulisnih igara Francuske, Španjolske i Velike Britanije. Zaključno s ratom svijet je okrenuo novu stranicu u svojoj povijesti. Samo nekoliko godina nakon Versajskog mira koji je potpisan 3. rujna 1783. godine dogodit će se još jedna pobuna protiv vlasti koja će biti puno krvavija i potresnija, a to je Francuska revolucija koja započinje 14. srpnja 1789. godine. Kroz završni rad ću koristiti isključivo pojam Američki rat za neovisnost, iako je u literaturi ovaj povijesni događaj poznat i pod imenom Američka revolucija.

Ključne riječi: Sjedinjene Američke Države, revolucija, Velika Britanija, Francuska, neovisnost

Uvod

Cilj ovog rada je prikazati uzroke Američkog rata za neovisnost koji je trajao od 1775. do 1783. godine. Sjeverna Amerika bila je podijeljena između Engleske, Francuske, Španjolske te indijanskih plemena koja su se uglavnom naseljavala na srednjem zapadu. Pokušat ću objasniti nastanak kolonija, ali i po čemu su se one razlikovale, odnosno kako su se odlučili na takav radikalni potez odvajanja od puno jačeg protivnika. Vrlo važno je promatrati i odnose ostalih europskih velesila prema ovom ratu koje će u velikoj mjeri promijeniti njegov tijek. Treba pojasniti i pitanje zašto su se južne i sjeverne kolonije ujedinile unatoč drugačijim ekonomskim sustavima. Bit će objašnjene posljedice ovog sukoba koje će se osjetiti ne samo u Sjevernoj Americi, nego u čitavom svijetu. Spomenut će se i vođe u ostvarenju američke želje za neovisnosti od Velike Britanije te će se dobiti slika kako su gotovo svi slojevi kolonijalističkog društva bili za neovisnost. Također otkrit ćemo i uzroke britanskog neuspjeha na Novom kontinentu unatoč njihovoj nadmoći te brojnim plaćenicima koji su došli iz Europe. U ovom ratu će unatoč udaljenosti presuditi i odnosi europskih velesila koje će se u njega uplesti. Najvažnije od njih će biti Francuska i Španjolska koje će tek nakon pobjede kod Saratoge (17. listopada 1777.) ući u rat na stranu američkih pobunjenika kada su uvidjele da Amerikanci imaju šanse pobijediti u ovom ratu. U taj rat će spomenute europske zemlje ući isključivo zbog svojih interesa, ali zbog svojih odluka promijenit će kartu svijeta.

Kratki prikaz nastanka britanskih kolonija na Novom kontinentu

Otkriće Amerike potaklo je europske pomorske sile na kolonizaciju sjevernoameričkog kontinenta. Britanci su svoju prvu koloniju osnovali 1585. godine na otoku Roanoke, koji se nalazi u blizini obale današnje savezne američke države Sjeverne Karoline. Ona nije zaživjela i vrlo brzo je napuštena. Nakon još jednog propalog pokušaja osnutka kolonije na istom otoku, koji se dogodio 1587. godine, Britanci na dvadeset godina odustaju od koloniziranja Sjeverne Amerike.¹ Jamestown koji je osnovan 1607. godine bio je osnovan unutar indijanske konfederacije koju je predvodio poglavica Powhatan. Tijekom oštre zime 1610. godine neki doseljenici bježe Indijancima kako bi se mogli nahraniti i preživjeti. U ljeto iste godine upravitelj Jamestowna traži od poglavice Powhatana da se bjegunci vrate, no on to odbija. Upravitelj nakon toga šalje vojnike u indijsko selo koji ubijaju petnaestak Indijanaca, pale kuće te sijeku usjeve.² Osnivanje prijateljskih američkih kolonija zaključeno je naseljavanjem Georgije 1732. godine koja je bila posljednja osnovana kolonija. Uz nju Britanci su do 1732. godine osnovali još 12 kolonija: Maryland, Delaware, Sjeverna Karolina, Južna Karolina te već spomenuta Georgija tvorile su južno područje, dok su sjeverno područje tvorile kolonije: New Jersey, Pennsylvania, New York, Connecticut, Rhode Island, New Hampshire te Massachusetts. Navedene kolonije nisu bile jednoliko naseljene. Na sjeveru su se razvili gradovi koji su brojali više od 10 000 stanovnika poput Philadelphije (10.000), New Yorka (18.000), Newport (12.000) te Boston koji je s 22.000 stanovnika bio najveći grad na području kolonija. Na jugu je tek Charleston, gradić u Južnoj Karolini, prelazio 10.000 stanovnika.³

Vidljivih razlika između kolonija na jugu i kolonija na sjeveru bilo je i na području ekonomije. Na sjeveru se razvila metalurška industrija koja je u sredini 18. stoljeća bila gotovo izjednačena s britanskom.⁴ Također razvija se i brodogradnja u Massachusettsu oko kojeg je bilo mnogo jeftinog te kvalitetnog drveća. Od ostalih djelatnosti vrijedi istaknuti proizvodnju ruma te prehrambenu industriju. Na jugu se razvila proizvodnja poljoprivrednih proizvoda poput duhana, pamuka te indiga.⁵ Razvitak takve proizvodnje zahtijevao je velike posjede te veliku

---

¹ Cincotta H.(1997.) *Američka povijest : kratki prikaz*, Informativna agencija SAD, Zagreb str. 12

² Zinn H. (2012.) *Narodna povijest Sjedinjenih Američkih Država : 1492. – danas*, Biblioteka Ambrozija, Zagreb str. 31.

³ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 369.

⁴ Isto, str. 369.

⁵ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb str. 369-372.

ljudsku radnu snagu. Kolonisti su ljudsku snagu našli u crncima koje su dovozili uglavnom iz Afrike.⁶

Sedmogodišnji rat

Britanski i francuski interesi su se međusobno sukobljavali pogotovo na području Sjeverne Amerike. Kulminacija tih sukoba interesa dogodila se 1754. godine kada dolazi do oružanog sukoba koji će kasnije biti poznat u europskoj historiografiji kao Sedmogodišnji rat te Indijanski rat u američkoj historiografiji. Francuzi su prije ovog sukoba uspostavili čvrste veze s mnogim indijanskim plemenima na području Kanada te Velikih jezera. Francuzi su bili problem i za američke kolonizatore kojima su onemogućavali širenje na zapad te daljnje naseljavanje. Prvi sukob se dogodio kod Fort Duyuesnea između francuskih snage te virginijskih snaga koje je predvodio mladi George Washington, koji će kasnije postati jedan od otaca američke nacije.⁷ Radi obrane kolonija od Francuza predstavnici osam kolonija na Kongresu u Albanyju prihvatili su plan Benjamina Franklina (1706.–1790. godine) za njihovu međukolonijalnu obranu i jedinstvo. Delegati su smatrali kako se trebaju i ujediniti, a na njihovom čelu treba biti predsjednik kojeg bi imenovao kralj. Svaka kolonija je trebala biti ravnomjerno zastupljena u velikom vijeću delegata ovisno o financijskim doprinosima koje bi donosila u zajedničku riznicu.⁸ Takav plan nije dobio podršku ni kralja, ali ni kolonijalnih skupština. Godine 1757. William Pitt (1708.–1788.godine) preuzima vrhovno zapovjedništvo u kolonijama i uspijeva za dvije godine osvojiti Quebec, jedno od središta francuskih kolonija u Sjevernoj Americi, i donijeti prevlast Britanije na tom kontinentu. Nakon uvjerljive pobjede Velike Britanije u Sedmogodišnjem ratu potpisan je Pariški mir 10. veljače 1763. godine u kojem je Britanija dobila francusku Kanadu te španjolsku Floridu, Indiju te neka druga područja, a Španjolci su dobili Louisianu. Ovakav mir najviše je koristio britanskim Amerikancima koji su otklonili sve prijetnje i pogled im je bio okrenut prema zapadu na koji su se namjeravali širiti. Britanski su se posjedi u Sjevernoj Americi višestruko proširili zahvaljujući Pariškom miru te sada njihovi posjedi nisu bili isključivo uz atlantsku obalu nego i na zapadnim prostranstvima kontinenta. Također stanovništvo je postalo heterogeno i po nacionalnosti, ali i po vjeri. Nakon pobjede Britanci će se potruditi uspostaviti što veću centralnu vlast u američkim kolonijama, a upravo će to biti jedan od glavnih razloga početka pobune na Novom kontinentu. Zanimljivo je i to da

---

⁶ Borovac I. (2007.) *Povijest svijeta*, MKT Print, Zagreb str. 301.

⁷ Cincotta H.(1997.) *Američka povijest : kratki prikaz*, Informativna agencija SAD, Zagreb str. 42.-43.

⁸ Sellers C.(1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat str. 25.

su u Sedmogodišnjem ratu na britanskoj strani borili i neki od vodećih ljudi američke pobune, te će im iskustvo iz Sedmogodišnjeg rata pomoći i nekoliko desetaka godina kasnije kada će se boriti za svoju slobodu.⁹

Uzroci američke pobune

Velika Britanija na čelu s kraljem Georgom III. (1738. - 1820. godine) odlučuje se pozabaviti pitanjem kolonija nakon što je iz kolonijalne utrke izbacila Francusku. Očekivano najveći problem uvođenja čvrste ruke kruna je imala u sjevernoameričkim kolonijama koje su stekle visok stupanj samostalnosti te su iza sebe imale dugi niz godina samoupravljanja. Jedno od neriješenih pitanja između kolonija i britanske vlasti bilo je proširenje granica. Naime kolonisti su zahtijevali prodor na zapad, ali Britanci su to branili zbog straha od sukoba s indijanskim plemenima. Britanske vlasti su još 1763. godine sve zapadne krajeve između gorja Allegheny, Floride, rijeke Mississippi i Quebeca su rezervirale isključivo za starosjedioce.¹⁰ Kralj George III. je zavladao parlamentom i medijima pomoću korupcije. Također, korupcija se prenijela i na ministarstva, vojsku i mornaricu te je kralj radi jačanja svoje osobne vlasti, vjerojatno nesvjesno, oslabio svoje kraljevstvo.¹¹

Veliki problem Britanaca je bilo i namicanje sredstava koja su bila potrebna za plaćanje velikih ratnih dugova, ali i sredstva za održavanje tako velikog Carstva.¹² Uz ogromni financijski teret koji je ostao nakon Sedmogodišnjeg rata, Britancima je mornarica bila u nezavidnom stanju, korupcija je bila prisutna u političkim krugovima, a velik problem im je stvaralo i irsko pitanje.¹³ Britanski činovnici su uvidjeli da američki zemljoposjednici ne plaćaju gotovo nikakav porez u usporedbi s engleskim zemljoposjednicima, te da Britanija daje puno novca za obranu kolonija.¹⁴ Kolonijalna trgovina je oko 1770. godine vrijedila oko 2.800.000 funti. Britanskim vlastima je bilo više potrebno bogatstvo kolonija, nego je američkim vlastima bila potrebna britanska vlast.¹⁵ Britanske vlasti nakon uspjeha u Sedmogodišnjem ratu provode niz

---

⁹ Cincotta H.(1997.) *Američka povijest : kratki prikaz*, Informativna agencija SAD, Zagreb str. 44

¹⁰ isto str. 60-61.

¹¹ Maurois A. (1960.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država 1492-1954*, Naprijed, Zagreb str. 117

¹² Sellers C.(1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat str. 42.

¹³ Pejić L.(2012.) *Američka revolucija – problem društvene stratifikacije i mit o demokraciji i općoj jednakosti*, *Essehist* vol.3.No.3 str. 27.

¹⁴ Sellers C.(1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat str. 42.

¹⁵ Zinn H. (2012.) *Narodna povijest Sjedinjenih Američkih Država : 1492. – danas*, Biblioteka Ambrozija, Zagreb str. 81.

zakona koji su zasmetali američkim doseljenicima. Prvi je zasigurno bio Zakon o šećeru 1764. godine, a njime se zabranio uvoz stranog ruma te su bile smanjene nametnute carine na melasu iz svih krajeva. Cilj zakona je bio spriječiti krijumčarenje melase iz Nizozemskih i Francuskih Kariba koja je služila za preradu u destilerijama ruma u Novoj Engleskoj. Također službenicima je naređeno da puno učinkovitije djeluju te su čak i britanski ratni brodovi došli u američke vode kako bi sprječavali krijumčarenje.¹⁶ Sljedeći zakon koji je bio sporan kolonijama bio je Zakon o novcu koji je donesen 1764. godine, a njime se zabranjivalo izdavanje papirnatom novca koji se koristio u kolonijama radi nedostatka tvrde valute.¹⁷ Zakon o smještaju donesen je iduće godine, a njime je naređeno kolonijama da su dužne plaćati smještaj i hranu britanskim vojnicima koji borave na njihovom tlu. Premijer George Grenville (1712. - 1770. godine) je iste godine objavio još gori zakon po Amerikance, bio je to Zakon o biljezima. Njime je određeno da sve novine, pamfleti, publikacije i ugovori moraju imati porezne žigove, a sva sredstva su se navodno koristila za obranu kolonija.¹⁸ Američki doseljenici su rekli kako britanska vojska i nije potrebna na njihovom tlu jer su kolonije relativno sigurne.¹⁹ Takav zakon je opteretio sve koji su se bavili bilo kojim oblikom poslovanja. Vodeći trgovci su djelovali relativno brzo i počeli su osnivati neuvoznička udruženja. Već u ljeto se osjetio pad trgovine s Velikom Britanijom, a osnovana je i tajna organizacija pod nazivom Sinovi slobode.²⁰ Doseljenici su imali različite načine bojkota ovog Zakona. Uz već spomenuta neuvoznička udruženja Amerikanci pišu mnoge pamflete, pale Grenvilleove slike, blokiraju prodaju biljega i ruše kuće kraljevskih djelatnika. Pad trgovine s američkim kolonijama naveo je britanski parlament da poništi Zakon o biljezima već sljedeće godine, ali uz poništenje tog Zakona proguran je Deklarativni zakon koji je dao pravo donošenja bilo kojeg zakona za kolonije. To se u kolonijama osjetilo već 1767. godine kada ministar financija Charles Townshend donosi poreze kojima se oporezuje brojna roba koja se do tada nije oporezivala u kolonijama.²¹ Kolonisti su opet pribjegli neuvozničkim društvima, a običan narod je počeo odijevati ručno tkanu odjeću, koristiti se domaćim papirom te su pronašli zamjenu za čaj. Također, carinici su često bivali pretučeni pa su vlasti morale pojačati njihovu zaštitu. U takvom ozračju 5. ožujka 1770. godine u Bostonu je došlo do toga da je narod počeo nabacivati grude na britanske vojnike, a to se pretvorilo u napad na njih. Napadnuti britanski vojnici su zapucali na goloruki narod i ubili troje ljudi. U historiografiji taj će događaj ostati poznat kao „Bostonski masakr“. London je bio

---

¹⁶ Cincotta H.(1997.) *Američka povijest : kratki prikaz*, Informativna agencija SAD, Zagreb str. 62

¹⁷ Sellers C.(1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat str. 43.

¹⁸ Cincotta H.(1997.) *Američka povijest : kratki prikaz*, Informativna agencija SAD, Zagreb str. 62

¹⁹ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 384.

²⁰ Cincotta H.(1997.) *Američka povijest : kratki prikaz*, Informativna agencija SAD, Zagreb str. 63

²¹ Sellers C.(1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat str. 43.

prisiljen povući sve Townshendove poreze i ostao je samo porez na čaj koji je bio vrlo luksuzna roba u kolonijama.²²

Istočnoindijska kompanija se požalila vladi kako je u financijskim problemima, a vladin odgovor na to bio je da toj kompaniji daju isključivo pravo na trgovinu čajem. Iako se cijena čaja snizila jer više nije podlijezala Townshendovom zakonu, američki trgovci su bili nezadovoljni. Uspjeli su se organizirati u prosincu 1773. godine i prerušeni u Indijance plemena Mohawk u Bostonu su se popeli na britanske brodove te pobacali 45 tona indijskog čaja u more. Događaj će ostati zapamćen kao „Bostonska čajanka“. Britanska vlada je odlučila uvesti represivne mjere i zakone. Jedna od mjera je bila zatvaranje luke Boston sve dok njegovi građani ne plate čaj koji je bio uništen. Od ostalih mjera valja izdvojiti onu kojom je britanskoj vojsci dopušteno da zauzme američke zgrade za potrebe smještaja što je u doseljenicima potaklo dodatni revolt.²³

U rujnu 1774. godine u Philadelphiji se sastao Prvi kontinentalni kongres u kojem su bili delegati iz svih kolonija osim iz Georgije. Zaključeno je kako su kolonije s Britanijom povezane samo osobom kralja te da je zakonodavna vlast u kolonijama isključivo u nadležnosti lokalnih skupština.²⁴

Početak rata i prve borbe

General Thomas Gage je bio vrhovni zapovjednik britanske vojske u Kolonijama. Odlučio je 8. travnja 1775. godine krenuti na Concord kako bi raspršio pokrajinski kongres. Na tom putu 19. travnja ugledali su na livadi kod Lexingtona 70 naoružanih raznovrsno odjevenih vojnika. Netko je prvi zapucao i britanska vojska je ubila 8, a ranila 10 Amerikanaca, dok su se ostali razbježali. Iako taj sukob nije imao osobitog značaja mnogi ga uzimaju kao početak rata²⁵

Oružani sukobi su počeli u lipnju 1775. godine kada George Washington preuzima zapovjedništvo nad slabim američkim snagama u okolini Bostona koje su bile vrlo loše organizirane.²⁶ Zanimljivo je da George Washington preuzima zapovjedništvo nad američkim

---

²² Cincotta H.(1997.) *Američka povijest : kratki prikaz*, Informativna agencija SAD, Zagreb str. 63

²³ Sellers C.(1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat str. 45.-46.

²⁴ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 384.

²⁵ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12:Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb,str. 384.-388.

²⁶ Sellers C.(1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat str. 51.

snagama unatoč tome što 17 godina nije bio u aktivnoj vojnoj službi. To se događa jer je jedino on bio istaknuti pobunjenik koji je imao nekog vojnog iskustva.²⁷ Kasnije će se Washingtonov izbor pokazati vrlo dobrim. On je bio energičan, odlučan i autoritativan. Čak i jedan londonski dnevnik za Washingtona govori: „Nema nijednog kralja u Europi koji kraj njega ne bi izgledao kao sobar.“²⁸ Američke snage su pokušale osvojiti Boston i bitka se vodila kod Breed's Hilla. U toj bitki su engleske snage pod vodstvom generala Gagea uspjele odbiti napad, ali su to krvavo platili jer su izgubili gotovo 40% snaga koje su branile utvrdu.²⁹ Američke snage su također pretrpjele velike gubitke te Kongres naređuje američkim ekspedicijama da se do jeseni upute prema sjeveru, u Kanadu, gdje će američke snage uspjeti osvojiti Montreal, ali će doživjeti poraz kod Quebeca nakon čega odlaze u New York. Vrlo važno je za naglasiti da su pojedini članovi Kongresa bili protiv potpunog odcjepljivanja od engleske krune. Tako je John Dickinson (1732. - 1808. godine) sastavio rezoluciju koja je poznata pod nazivom „Peticija maslinove grančice“, ali će ona biti odbijena. Engleski kralj George III. će 23. kolovoza 1775. godine američke kolonije proglasiti pobunjeničkima.³⁰

Britanija se nadala da će, zbog straha od ustanka robova, južne kolonije ostati na njihovoj strani. Jedan od pokušaja kojim se to željelo postići je bio i proglas guvernera Virginije, lorda Dunmorea, u kojem je ponudio slobodu svim robovima koji se budu borili na strani Krune, ali to je izazvalo kontraefekt i to će mnoge kolonijaliste odvesti na pobunjeničku stranu. Slično se dogodilo i u Sjevernoj Karolini gdje je lojalist Josiah Martin sa svojim snagama poražen od strane pobunjenika prije nego li je dobio britansku pomoć.³¹

Velik problem su imali pobunjenici tijekom prve godine ratovanja jer je samo dvije petine stanovništva podržavalo neovisnost.³² U početku rata robovi su činili oko 25 posto američkog stanovništva te je rastao strah od robovskih pobuna. George Washington je odbacio zahtjeve crnaca koji su htjeli u zamjenu za slobodu ratovati na strani kolonijalne vojske. To su iskoristile britanske vlasti koje su ponudile slobodu robovima koji pristupe njihovoj vojsci.³³ Unatoč obećanjima britanske vlasti nisu uspjele potaknuti veliki val stupanja crnaca u vojsku pod britanskim barjakom koju je vodio John Murray – lord Dunmore. Slijedom takvih okolnosti i George Washington odlučuje ukinuti zabranu vojne službe za crnce te uglavnom iz sjevernih

---

²⁷ Sass E. (2010.) *History of the United States*, New York, Harper-Collins Publishers str. 44

²⁸ Maurois A. (1960.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država 1492-1954*, Naprijed, Zagreb str. 114

²⁹ Sellers C. (1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat str. 51.

³⁰ Cincotta H. (1997.) *Američka povijest : kratki prikaz*, Informativna agencija SAD, Zagreb str. 71.-72.

³¹ isto str. 72.

³² Sellers C. (1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat str. 52.

³³ Zinn H. (2012.) *Narodna povijest Sjedinjenih Američkih Država : 1492. – danas*, Biblioteka Ambrozija, Zagreb str. 103.

kolonija uspijeva okupiti oko 5000 crnaca koji će se boriti u rasno miješanim ili u potpuno crnačkim odredima. Indijanci su uglavnom na početku ovog sukoba ostali neutralni. Kongres je bio suočen s problemom lojalista, te su protiv njih bile poduzimani progoni, cenzure, oduzimanje prava glasa, konfiskacije imovine te su zatvarani. Zasižno je bilo i pogrešnih optužbi, ali one nisu bile masovne i nisu ukaljale obraz rata za neovisnost.³⁴ U okrugu Dutchess dolazi do borbe između kolonijalista zbog prava na raspolaganje konfisciranom zemljom lojalista. Takvi sukobi su se uglavnom odvijali između različitih elitnih skupina.³⁵

Britanci su poduzimali nasumične akcije na području Novog kontinenta i ostavili su dovoljno prostora Washingtonu za stvaranje kontinentalne vojske. Uspio je formirati 28 pukovnija i svjestan ozbiljnosti situacije Washington bira časnike prema vojnim propisima, a ne preko nekih veza. Dodatan motiv za ulazak u kontinentalnu vojsku bila je i plaća koja je bila zajamčena i viša od plaće britanskih vojnika. Za boju odore kontinentalne vojske bila je odabrana plava. Dana 17. ožujka 1776. godine general Thomas Gage se napokon povlači iz Bostona jer mu je taj zadatak predstavljao sve veći i veći problem.³⁶ Odlučeno je da se vojska sa stotinama lojalistima povuče iz Bostona te su se upili u utvrdu Halifax u Novoj Škotskoj.³⁷

Deklaracija neovisnosti

Stanovništvo u kolonijama je bilo u velikim problemima. Od početka ustanka Britanija je zatvorila sve luke te zabranila europskim zemljama trgovanje s ustanicima jer bi u protivnome moglo doći i do sukoba. Najveću štetu su trpjeli trgovci koji su se zbog nanesene velike im ekonomske štete odlučili stati na stranu Benjamina Franklina i Johna Adamsa (1735. - 1826.) koji su počeli zagovarati ideju o neovisnosti američkih država.³⁸ Na tragu toga u siječnju 1776. godine Thomas Paine (1737. - 1809. godine), politički teoretičar i pisac koji je dvije godine ranije došao iz Engleske u Ameriku, izdaje anonimni pamflet pod nazivom „Common Sense“ (Zdrav razum). Taj pamflet je za samo tri mjeseca prodan u preko 100.000 primjeraka. U njemu iznosi svoja stajališta protiv Monarhije i iznosi zanimljivo viđenje da „...pošten čovjek u društvu vrijedi više nego svi okrunjeni lupeži koliko ih god bilo.“. Taj pamflet je imao velik utjecaj na svijest naroda u kolonijama i zasigurno je puno pripomogao širenju želje i svijesti za

---

³⁴ Sellers C.(1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat str. 52.

³⁵ Zinn H. (2012.) *Narodna povijest Sjedinjenih Američkih Država : 1492. – danas*, Biblioteka Ambrozija, Zagreb str. 107.

³⁶ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 393.

³⁷ Sellers C.(1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat str. 52.

³⁸ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 395.

odcjepljenjem kolonija od Velike Britanije.³⁹ Vrlo važno je i to što je u tom pamfletu Thomas Pain odbacio ideju božanskog prava kralja, tako što se prisjetio normanskih osvajanja iz 1066. godine kada se Willim Osvajač proglasio engleskim kraljem. „Francuski se nitkov iskrcao s naoružanim razbojnicima i imenovao se kraljem Engleske, bez pristanka naroda. Bio je, blago rečeno, bezvrijedan primjerak nitkova. Nije posjedovao nikakvu božanstvenost.“⁴⁰ Iako je britanska vlast smatrala da ima veliku potporu na Jugu to ipak nije bilo tako te se već tijekom 1776. godine plantažeri s juga uključuju u borbu za neovisnost. Ostat će vječno pitanje jesu li to odlučili isključivo zbog želje za slobodom i demokracijom ili su to pak učinili kako bi postali važan politički faktor u novoj državi.⁴¹ Jedan od takvih je i Harry Lee. Godinu dana nakon Prvog kontinentalnog kongresa 10. svibnja 1776. godine održava se i Drugi kontinentalni kongres u Philadelphiji na kojem je donesena rezolucija o odcijepljenju.⁴² Upravo će Harry Lee, predstavnik Virginije na tom kongresu, otvoreno izraziti želju da se kolonije pretvore u slobodne države.⁴³ Kvaliteta rasprava i misli na tom kongresu bila je na nivou britanskog parlamenta iz njegovih najboljih dana. Drugi kontinentalni kongres su činili najvrjedniji ljudi prvog Kongresa, ali i nekoliko novih lica. Najistaknutija lica Drugog kontinentalnog kongresa su bila: John Adams, Samuel Adams, John Hancock, George Washington, Thomas Jefferson, John Dickinson te već spomenuti Harry Lee.⁴⁴

Kontinentalni kongres 2. srpnja donosi odluku u kojoj kazuje da: „Ove Sjedinjene Američke Države jesu i po pravu treba da budu slobodne i neovisne države.“ te će dva dana nakon toga biti usvojena Deklaracija o neovisnosti.⁴⁵ Deklaraciju je napisao Thomas Jefferson (1743. – 1826.), a manje izmjene unijeli su Benjamin Franklin i John Adams. Važno je napomenuti da je iz prvotne verzije Deklaracije na inicijativu Sjevera izbačen dio o trgovanju crnim robljem što je izazvalo negodovanje samog Thomasa Jeffersona, ali i većine južnjačkih predstavnika te se iz toga dao naslutiti jedan budući sukob.⁴⁶ Deklaracija se uglavnom sastojala od preuveličanog popisa britanskih kršenja američkih prava i djelomično je bila namijenjena propagandi u svijetu. Ipak u povijesti će ostati važna zbog svog uvodnog dijela u kojem govori: „Mi držimo da su ove istine samo po sebi očite: da su svi ljudi stvoreni jednakima, da im je njihov Stvoritelj podario neka neotuđiva Prava, da s u ta prava spadaju Život, Sloboda i

---

³⁹ Cincotta H.(1997.) *Američka povijest : kratki prikaz*, Informativna agencija SAD, Zagreb str. 72.-73.

⁴⁰ Zinn H. (2012.) *Narodna povijest Sjedinjenih Američkih Država : 1492. – danas*, Biblioteka Ambrozija, Zagreb str. 90.

⁴¹ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 395.

⁴² Cincotta H.(1997.) *Američka povijest : kratki prikaz*, Informativna agencija SAD, Zagreb str. 73.

⁴³ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 395.

⁴⁴ Maurois A. (1960.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država 1492-1954*, Naprijed, Zagreb str. 112

⁴⁵ Sellers C.(1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat str. 54.

⁴⁶ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 395.

potraga za Srećom. Da za osiguranje tih prava Ljudi uspostavlja Vlasti čija pravedna moć proistječe iz volje onih kojima vladaju. Da u slučaju bilo kakav Oblik Vlasti postane razoran za ove ciljeve, Pravo je Naroda da ga promjeni ili sruši.“⁴⁷ U Deklaraciji Jefferson iznosi mnoge pritužbe protiv kralja poput: neprestanih uvreda i nasilja, nadziranja sudaca, slanja „rojeva službenika da muče američki narod“, slanja okupacijske vojske te oporezivanja kolonista bez njihova pristanka. Također, navodi kako kralj „...upravo sada šalje golemu vojsku stranih plaćenika da dovrši djelo smrti, pustošenja i tiranije.“⁴⁸

Pošto su bivše kolonije Deklaracijom postale države trebale su se stvoriti i nove vlade koje će biti pod vlašću naroda kako je to i navedeno u samoj Deklaraciji. Također sve države osim Rhode Islanda i Connecticuta su izdale povelje koje su bile u duhu Deklaracije. Pisanjem prvog ustava 1787. godine Amerikanci su htjeli odrediti jasnu granicu između vlasti i prava građana. Bio je to prvi ustav u svijetu. U većini država ustavom je doneseno pravo na slobodu govora, slobodu tiska te suđenje uz porotu, a sve s ciljem kako ne bi došlo do proizvoljne vlasti pojedinca ili interesne skupine ljudi. Zagarantiran je i trodiobni sustav vlasti koji se dijeli na izvršnu, zakonodavnu i sudsku koje obnašaju različita tijela vlasti. Takvi ustavi su dali veću moć zakonodavnoj vlasti koju su činila dva doma, ili jedan dom kakav je slučaj bio u Pennsylvaniji, Georgiji i Vermontu, a praktički guvernere učinila nemoćnima. Htjelo se uspostaviti što više zastupničke vlasti te je veći broj ljudi dobio pravo glasa i mogućnost kandidiranja, ali i dalje je u pojedinim državama pravo glasa ovisilo o imovinskom statusu, a žene niti u jednoj državi nisu dobile pravo glasa. Unatoč uvjerenju da su svi rođeni jednaki i slobodni, u američkoj svijesti se to odnosilo isključivo na bijele muškarce, te su robovima i Indijancima još uvijek bila zakinuta brojna prava, te ih se nastojalo protjerati što zapadnije. Iako žene nisu imale pravo glasa moglo bi se reći da su im djelomično poboljšani životni uvjeti jer su dobile veću mogućnost obrazovanja, lakše se rastavljati od partnera te nešto slobodnije birati bračnog partnera. U američkoj javnosti prevladavalo je mišljenje Georgea Washingtona da žena u ulozi domoljuba mora biti „pasivna, puna divljenja i tihog trpljenja.“⁴⁹ Filozofija na kojoj je napisana Deklaracija, da narod postavlja vladu koja će mu osigurati život, slobodu i sreću potekla je od Johna Locka koji je takvu ideju predstavio u svojoj „Druvoj raspravi o vladi“ koja je objavljena u Engleskoj 1689. godine.⁵⁰

---

⁴⁷ Sellers C.(1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat str. 56.

⁴⁸ Zinn H. (2012.) *Narodna povijest Sjedinjenih Američkih Država : 1492. – danas*, Biblioteka Ambrozija, Zagreb str. 93.

⁴⁹ Sellers C.(1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat str. 55.-56.

⁵⁰ Zinn H. (2012.) *Narodna povijest Sjedinjenih Američkih Država : 1492. – danas*, Biblioteka Ambrozija, Zagreb str. 95.

Deklaracija neovisnosti pročitana je s balkona gradske vijećnice u Bostonu od strane Thomasa Craftsa koji je bio član skupine konzervativaca zvane Lojana devetka. Taj naziv nosi jer su se članovi te skupine protivili militantnom djelovanju protiv Britanaca. Četiri dana poslije čitanja Deklaracije građanima Bostona je naređeno pojavljivanje na općinskom zemljištu radi vojne obveze. To nije vrijedilo za bogate građane koji su uz pomoć novca mogli izbjeći služenje u američkoj vojsci.⁵¹

Kontinentalni kongres će 1777. godine usvojiti nacrt za prvu centralnu vladu Sjedinjenih Američkih Država i tako će se oformiti Konfederacija. Prihodi Konfederacije trebali su dolaziti od poreza pojedinih država. Kongres je predstavljao autoritet Konfederacije. U njemu je svaka od 13 država imala jedan glas, a za donošenje važnijih odluka bilo je potrebno najmanje devet glasova. Ratifikacija odredaba Konfederacije napokon će se prihvatiti 1781. godine.⁵² Odredbe o Konfederaciji su zapravo prvi američki Ustav.⁵³

Vojno stanje tijekom 1776. i 1777.

Za istaknuti je da je kralj George III. Istodobno bio i vladar Hannovera te je u svoju vojsku odlučio uvrstiti i njemačke plaćenike. Prema podacima plaćeničku vojsku je činilo oko 30.000 ljudi, od kojih čak 17.000 je dolazilo iz hessenske oblasti.⁵⁴ Iako su Britanci raspolagali s velikim ljudstvom, to se često pokazalo i kontraproduktivno jer su plaćenici napravili brojne zločine što je razbjesnilo čak i torijevske lojaliste.⁵⁵ Generali Gage i William Howe su se uz pomoć admirala sir Richarda odlučili na brz i odlučan rat. Cilj rata je trebala biti ponovna uspostava britanske vlasti u kolonijama. Kralj je inzistirao da se kolonije ne unište, nego da ih se međusobno podijeliti. Došla je i direktiva da se u britansku vojsku prime svi oni koji su se htjeli pokoriti. Za ostvarivanje cilja prepolovljavanja SAD-a na Sjever i na Jug određeno je da će polazna točka biti New York.⁵⁶

Provedba tog plana počela je 22. kolovoza 1776. godine kada su se britanski vojnici te hessenski plaćenici iskrcali na Long Islandu. Samo četiri dana kasnije ta vojska napada američke položaje

---

⁵¹ Zinn H. (2012.) *Narodna povijest Sjedinjenih Američkih Država : 1492. – danas*, Biblioteka Ambrozija, Zagreb str. 96. - 97.

⁵² Bamford Parkes H. (1980.) *Istorija Sjedinjenih Američkih Država*, Izdavačka radna organizacija „Rad“, Beograd str. 144.-145.

⁵³ Johnson P. (2003.) *Istorija američkog naroda*, Knjiga-komerc, Beograd str. 152.

⁵⁴ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 396.

⁵⁵ Johnson P. (2003.) *Istorija američkog naroda*, Knjiga-komerc, Beograd str. 155.

⁵⁶ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 396.

u Brooklynu te zahvaljujući brojčanoj nadmoći tjeraju američke vojnike u bijeg.⁵⁷ Amerikanci su u toj bitki izgubili dvije tisuće ljudi.⁵⁸ Zahvaljujući taktici odugovlačenja osvajanje New Yorka je potrajalo duže od očekivanog. New York biva konačno osvojen tek 7. prosinca 1776.godine, a preostala se američka vojska povlači prema Pennsylvaniji. Padom New Yorka pala je i cijela država New Jersey.⁵⁹ U to vrijeme američkim snagama pod vodstvom Washingtona prijetio je slom zbog nedolaska hrane te obećane pomoći od strane kontinentalnih vlasti. Vjerojatno je vrhovni zapovjednik napada, general Howe, propustio šansu za uništenjem američke vojske jer je odlučio borbe nastaviti u proljeće iduće godine.⁶⁰ Hessenski plaćenici su stvarali velike probleme kralju Georgeu III. zbog čestih pljački, silovanja i mučenja te su mnogi kolonisti odlučili stati na stranu pobunjenika te se priključiti američkim snagama.⁶¹ U povlačenju američki vojnici su 26. prosinca uspjeli, prelaskom rijeke Delaware, iznenaditi garnizon koji se nalazio sjeverno od Trentona u New Jerseyju te zarobiti 900 britanskih vojnika. Tjedan dana poslije Washington uspijeva ostvariti još jednu pobjedu, ovog puta kod Princetona, te uspijeva povratiti većinu teritorija koji su bili okupirani od strane Britanaca. Ove dvije pobjede su bile važne jer su uspjele vratiti moral američkim vojnicima koji je bio narušen porazom u New Yorku.⁶²

Ovi porazi koje je doživjela britanska vojska natjerali su britansku vladu da prihvati prijedlog britanskog generala Johna Burgoynea da se i on iz Kanade uključi u sukob. Njegov plan se sastojao od toga da dvije vojne kolone krenu kroz dva prolaza u Apalačijskom gorju. Jedan prolaz je činilo jezero Champlain, a drugi se prolaz protezao od jezera Erie te sve do doline rijeke Mohawk. Smatrao je da će se tim planom spojiti s Howeovom vojskom kod Albanyja te će zajedničkim snagama zadati Washingtonu i američkoj želji za neovisnošću konačni poraz.⁶³ Sir John Burgoyne je bio zanimljiva ličnost. On je bio vojnik, dramski pisac i političar. Također na mjesto zapovjednika je došao zahvaljujući spletkama, ali i činjenici da je bio zet Edwarda Stanleya, lorda Derbyja.⁶⁴

Burgoyne je bio vrlo dobro upoznat sa situacijom u kolonijama i bio je svjestan da su unatoč neutralnosti većina indijanskih plemena bila naklonjena Britancima jer im je veća opasnost prijetila od kolonista. Upravo i jedan od mnogobrojnih razloga za pokretanje rata za neovisnost

---

⁵⁷ isto str. 396.

⁵⁸ Maurois A. (1960.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država 1492-1954*, Naprijed, Zagreb str. 124

⁵⁹ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 396.

⁶⁰ Cincotta H.(1997.) *Američka povijest : kratki prikaz*, Informativna agencija SAD, Zagreb str. 75.

⁶¹ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 :Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb,str. 397-398.

⁶² Cincotta H.(1997.) *Američka povijest : kratki prikaz*, Informativna agencija SAD, Zagreb str. 74.

⁶³ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 400.

⁶⁴ Maurois A. (1960.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država 1492-1954*, Naprijed, Zagreb str. 127

je bila zabrana američkim kolonijalistima naseljavanja zapadno od gorja Allegheny gdje su se nalazila indijanska plemena. Unatoč tome dolazi do raskola u indijanskom savezu te su se narodi Oneida i Tuskarora odvojili iz saveza i stali uz koloniste. Većina indijanskih plemena je ipak pristala uz Britance te su formirali gerilske skupine koje su služile za borbu protiv kolonista. Uz pleme Irokezi treba spomenuti i pleme Mohawk iz kojeg je potekao mješanac Joseph Brant koji je zadavao velike probleme kolonistima. Za Burgoyneovu vojsku potpora Indijanaca je bila vrlo značajna. Unatoč potpori, Burgoyne nije uspio zadržati dobre odnose s poglavcima plemena, kao što su griješili i svi drugi britanski generali jer su takve vojnike smatrali isključivo prirepcima redovnih trupa. Burgoyne je bio uvjeren da njegov plan mora uspjeti te je u lipnju 1777. godine pokrenuo svoje trupe. Pod svojim zapovjedništvom imao je oko 7.000 britanskih vojnika, uz koje je stupao nepoznati broj lojalista te Indijanaca. Također, računao je na minimalno 3.000 Howeovih vojnika, ali se general Howe pripremao za invaziju na Philadelphiju te šalje Burgoyneu pismo da mu nije u mogućnosti poslati traženi broj vojnika, ali to pismo stiže tek nakon što je Burgoyne krenuo s napadom.⁶⁵ Burgoyneu su velik problem stvarali šumovit i močvaran teren koji mu se nalazio na putu, a njegova vojska je nosila tešku opremu.⁶⁶ Unatoč silnim problemima njegova vojska je uspjela 15. lipnja doći do jezera Champlain. Amerikanci su shvatili da su okruženi u utvrdi Ticonderoga brojčano nadmoćnijim neprijateljem. Amerikanci su bili prisiljeni povući se iz utvrde tijekom noći te se na prvu godišnjicu samostalnosti britanska zastava vijorila na utvrdi Ticonderoga. Jedna zanimljivost je zasigurno da je obnova utvrde bila u organizaciji Poljaka Tadeusz Kosciuszka koji je bio jedan od prvih dobrovoljaca koji je došao iz Europe kako bi se borio za neovisnost Amerike.⁶⁷ Zauzimanjem utvrde Ticonderoga britanska vojska je zaplijenila 128 topova.⁶⁸

Britanski generali još jednom čekaju i propuštaju zadati težak udarac Amerikancima. Naime, Burgoyne je imao odličnu priliku poslati Indijance i lojaliste na Amerikance iz razloga što su oni bili mobilniji od britanskih vojnika i zbog toga što nisu sa sobom imali teško naoružanje, ali on tu priliku propušta te tek 24. srpnja uspijeva osposobiti svoju kompletnu vojsku za nastavak marša. Tijekom tih dana američki Kongres odlučuje poslati pomoć na sjever. Šalje vojsku pod zapovjedništvom Benedicta Arnolda. Također za to vrijeme je Poljak Kosciuszko pripremao obrambenu liniju koja je trebala zaustaviti Britance. St. Leger je bio britanski pukovnik koji je vodio drugu britansku vojnu kolonu koja je trebala proći dolinom rijeke

---

⁶⁵ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 400-402.

⁶⁶ Cincotta H.(1997.) *Američka povijest : kratki prikaz*, Informativna agencija SAD, Zagreb str. 75.

⁶⁷ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 402.

⁶⁸ Maurois A. (1960.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država 1492-1954*, Naprijed, Zagreb str. 127

Mohawk. St. Leger je odlučio osvojiti utvrdu Oswego koju je branilo nekoliko stotina američkih vojnika. Unatoč brojčanoj nadmoći britanski vojnici te lojalisti nisu uspjeli zauzeti utvrdu te su se raspršili. Benedict Arnold je poveo američke trupe te je uspio sustići raspršenu britansku vojsku koju je pobijedio na jezeru Erie. Tim porazom je propao plan Burgoynea.⁶⁹

Bitka kod Saratoge i bitka za Philadelphiju

Dok se Arnold vraćao iz bitke, zapovijedanje vojskom koja je trebala prepriječiti put Burgoyneu bilo je povjereno generalu Horatiu Gatesu (1727. - 1806.). Dana 13. rujna američki vojnici su ugledali veliku, ali sporu i tešku kolonu britanskih vojnika.⁷⁰ Dolazi do niza borbi poput bitke kod Brandywinea (11. rujna 1777.), te bitke kod Benningtona (16. kolovoza 1777.).⁷¹ Britansko vrhovno zapovjedništvo bilo je svjesno opasnosti u kojoj se Burgoyne našao. Zadužili su generala Clintona da izvuče Burgoyneovu vojsku koja se našla pod žestokim napadima Amerikanaca. Clinton je trebao napasti Gatesovu vojsku s leđa, ali se to nikada nije dogodilo. Preko pisama se Clinton i Burgoyne prepiru, a sve je rezultiralo time da se Clinton vraća u New York. U jeku tih bitaka Burgoyne nije koristio Indijance koji su se borili na britanskoj strani, a bili bi vrlo korisni u gerilskim borbama. Gerilskim borbama Amerikanci su polako uspijevali doći do prednosti nad Britancima i lojalistima.⁷² U međuvremenu Kongres šalje Arnolda, kojem je prije bitke oduzeo zapovjedništvo, da pomogne Gatesu jer su bili svjesni da mogu doći do velike pobjede.⁷³ Ta prva velika američka pobjeda se napokon i dogodila 17. listopada 1777. godine u Saratogi kada je britanski zapovjednik bio prisiljen predati cijelu svoju vojsku. Mnogi povjesničari smatraju da je upravo ova bitka bila važna prekretnica u ratu te bitka koja je donijela američkoj strani pobjedu. Britanci su izgubili šest generala 300 drugih oficira i 5.500 vojnika.⁷⁴ Većina poraženih britanskih vojnika se nikad neće vratiti u Britaniju nego će ostati na američkom kontinentu i postati njegovi naseljenici. Tako će neprijatelji Sjedinjenih Američkih Država postati njezini građani.⁷⁵

---

⁶⁹ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 402.

⁷⁰ isto, str. 403.

⁷¹ Cincotta H.(1997.) *Američka povijest : kratki prikaz*, Informativna agencija SAD, Zagreb str. 75.

⁷² isto, str. 75.

⁷³ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 403

⁷⁴ Cincotta H.(1997.) *Američka povijest : kratki prikaz*, Informativna agencija SAD, Zagreb str. 75.

⁷⁵ Maurois A. (1960.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država 1492-1954*, Naprijed, Zagreb str. 128.

Veliku grešku u ovoj kampanji je napravio William Howe, koji umjesto da se spoji s Burgoyneovom vojskom, odlučuje zauzeti pobunjeničko središte Philadelphiju.⁷⁶ Ta ekspedicija je krenula 23. srpnja 1777. godine s velikim kašnjenjem zbog nepovoljnog vjetra. Na područje Philadelphije, u zaljev Chesapeake, dolazi vojska od 14.000 vojnika pod Howeovim zapovjedništvom tek 24. kolovoza. Unatoč Howeovim nastojanjima njegovi vojnici su činili brojne pljačke te spaljivali kuće što je izazivalo strah u domaćem stanovništvu. Washington je vrlo lako saznao za Howeovo kretanje jer je njegova vojska bila izuzetno spora. Washington je odlučio zapriječiti put na prijelazu rijeke Brandywine. Howe šalje generala lorda Charlesa Cornwallisa da napadne Washingtona s boka i leđa. Američki general Greene je sa svojim vojnicima uspio okrenuti front i spasio Amerikance od masakra i teškog poraza. Suočeni s porazom Američki vojnici se povlače 11. rujna 1777. godine, a povlačenje je pokrивao francuski markiz La Fayette. On je bio jedan od prvih Europljana koji su došli poduprijeti Američki rat za neovisnost zahvaljujući prosvjetiteljskim idejama.⁷⁷ La Fayette će krajem 1778. otići u Francusku kako bi obavijestio vladajuću strukturu o stanju na američkom kontinentu. Zahvaljujući njegovom posjetu Francuskoj, francuski su ministri donijeli odluku o slanju 6.000 francuskih vojnika koji će biti stavljeni na raspolaganje generalu Washingtonu. Zbog mladosti i neiskustva ekspedicijom neće zapovijedati La Fayette, nego grof d`Rochambeau(1725. - 1807.).⁷⁸ Britanska vojska napokon uspijeva 26. rujna ući u Philadelphiju, središte američke pobune.⁷⁹ Britanski vojnici su prisilili Kontinentalni kongres na bijeg.⁸⁰ Vojska Georga Washingtona je doživjela još jedan poraz ovog puta kod Germantowna kada su napali s 11.000 vojnika, ali general Howe je pružio odlučan otpor i uspio je potisnuti Amerikance.⁸¹ Washington će biti prisiljen sa svojom vojskom provesti zimu u Valley Forgeu u Pennsylvaniji. Ondje će ih pogoditi nedostatak hrane, odjeće te drugih potrepština koje su bile neophodne. Također i nova američka vlast ima problema, jer su trgovci i dalje robu razmjenjivali radije za britansko zlato, nego za papirnati novac koji je tiskao Kontinentalni kongres.⁸² Razlog za odbijanje, tog papirnato novca bila je inflacija koja je nastala ubrzanim tiskanjem i taj novac je postao vrlo brzo bezvrijedan. Također, su se vrlo često pojavljivali, korupcija, profiterstvo, dezerterstva te nezadovoljstva.⁸³ Do 1780. godine otiskano je oko 250 milijuna kontinentalnog papirnato

---

⁷⁶ Sellers C.(1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat str.57.

⁷⁷ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12:Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb,str. 403.-404.

⁷⁸ Maurois A. (1960.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država 1492-1954*, Naprijed, Zagreb str. 140. – 141.

⁷⁹ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12:Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb,str. 404.

⁸⁰ Cincotta H.(1997.) *Američka povijest : kratki prikaz*, Informativna agencija SAD, Zagreb str. 75.

⁸¹ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 404.

⁸² Cincotta H.(1997.) *Američka povijest : kratki prikaz*, Informativna agencija SAD, Zagreb str. 75.

⁸³ Sellers C.(1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat str. 58.

dolara. O vrijednosti tog novca govori činjenica da je 1781. godine jedan kontinentalni dolar vrijedio jedan cent u srebru.⁸⁴ Tu zimu general Howe je proveo u Philadelphiji u kojoj se nije nimalo osjećao sigurno. Grad je brojao 40.000 stanovnika i u to vrijeme je bio drugi najveći grad u cijelom Britanskom Carstvu. Osjećao je da je okružen neprijateljski raspoloženim ljudima, a snaga njegove vojske nije bila dostatna za zadržavanje i Philadelphije i New Yorka. Dodatno ga je i pogodila vijest o strašnom britanskom porazu u Saratogi. Također su mu stizale i vijesti da američka vojska svakodnevno raste te da broji sve više i više pripadnika. Pogoden svim tim saznanjima odlučuje, unatoč osvajanju Philadelphije, dati ostavku.⁸⁵

Savezništvo s Francuskom

Francuska nije gledala ravnodušno na događanja u američkim kolonijama. Ona je bila željna osvete zbog Pariškog sporazuma iz 1763. godine kada je praktički ispala iz utrke za osvajanjem novih kolonija. Za vrijeme oružanog sukoba na američkom kontinentu, Francuskom je vladao kralj Luj XVI. (1774. - 1792.). U njegovo vrijeme ministar vanjskih poslova je bio Vergennes koji je bio svjestan događanja u američkim kolonijama. On je odlučio poslati tajnog agenta u London koji je bio zadužen za slanje informacija kakvo je stanje u Velikoj Britaniji. Taj tajni agent je bio daroviti pisac Pierre-Augustin de Beaumarchais. On izvještava kako je vijest o pobjedi pobunjenika bila pozdravljena pljeskom vigovskih zastupnika koji su se protivili ovom ratu. Njegovo je mišljenje bilo da su Britanci zahvaljujući svojoj mornarici te redovnoj vojsci u stanju osvojiti sve velike gradove na istočnoj obali kontinenta, ali da američka vojska, koja će se povući u unutrašnjost, može voditi beskonačni gerilski rat.⁸⁶ U zanimljivom je položaju bila francuska kruna koja je podržavala kolonijaliste, koji su se u jednu ruku borili protiv feudalizma, te imali veliku podršku francuskih intelektualaca.⁸⁷ Odmah nakon proglašenja američke neovisnosti Kongres je poslao Benjamina Franklina u Francusku kako bi uspio dogovoriti savezništvo.⁸⁸ On biva poslan nakon pada New Yorka jer su mnogi Francuzi počeli sumnjati u mogućnost pobjede Amerikanaca.⁸⁹ Upravo će on zahvaljujući oštroumnosti i inteligenciji odigrati jednu od ključnih uloga u zadobivanju francuskog povjerenja te savezništva. Francuska se neizravno uključila u rat već u svibnju 1776. godine kada je

---

⁸⁴ Bamford Parkes H. (1980.) *Istorija Sjedinjenih Američkih Država*, Izdavačka radna organizacija „Rad“, Beograd str. 132

⁸⁵ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12: Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 404.-405.

⁸⁶ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 404.

⁸⁷ Cincotta H. (1997.) *Američka povijest : kratki prikaz*, Informativna agencija SAD, Zagreb str. 75.-76.

⁸⁸ Sellers C. (1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat str. 59.

⁸⁹ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 406.

kolonijalistima poslala 14 brodova u kojima se uglavnom nalazio prijeko potreban barut.⁹⁰ Franklinov boravak u Europi sponzorirao je Jacques-Donatien Le Ray de Chaumont koji je potrošio dva milijuna francuskih livri vlastitog bogatstva na Američki rat za neovisnost.⁹¹ Vrlo je zanimljiv način na koji su Francuska i Španjolska pomagale američko osamostaljenje i prije samog priznanja SAD-a. Naime, osnovale supseudotrgovačko društvo pod nazivom Rodrigo Hortalez & C. Preko te kompanije Amerikancima je slano oružje, municija te ostali prijeko potrebni materijali. Brodovi su pristajali u luke Haiti i Martinique odakle su američki brodovi, kršeći pomorsku blokadu koju je Velika Britanija proglasila, odvozili robu na kontinent.⁹² Američki vojnici su zahvaljujući francuskoj pomoći imali dovoljno oružja i municije, ali su muku mučili s nedostatkom hrane i odjeće. Ponekad nisu po nekoliko dana jeli meso. Nekoliko puta se dogodilo da vojnici nisu bili u stanju izaći na bojište jer nisu imali dovoljno odjeće kako bi prekrili svoju golotinju.⁹³ Početni kapital te izmišljene tvrtke bio je dva milijuna funti te dio Beaumarchaisovog imetka. Beaumarchaisu je Arthur Lee obećao da će za topove, uniforme i ratni materijal koji je bio dovoljan za opskrbu 25.000 ljudi dobiti duhan. Taj duhan nikad nije isporučen i uzaludne su bile Beaumarchaisove reklamacije kongresu kojeg je Arthur Lee uvjeravao da je sve to dio predstave da se zavara Velika Britanija.⁹⁴

Unatoč spremnosti pomaganja Amerikancima, Francuskoj je trebao jasan znak da Amerikanci u tom ratu mogu pobijediti. Taj znak je bila velika američka pobjeda kod Saratoge.⁹⁵

Napokon 6. veljače 1778. godine Sjedinjene Američke Države i Francuska potpisuju Sporazum o prijateljstvu i trgovini. U tom ugovoru Francuska priznaje SAD i odlučuje javno pomoći Amerikancima izboriti njihovu slobodu.⁹⁶ Tu vijest su jedva dočekali Washingtonovi vojnici koji su promrzli čekali kod Valley Forgea u Pennsylvaniji.⁹⁷ Također, tim sporazumom Amerikanci su se obvezali kako neće potpisati separatni mir s Velikom Britanijom.⁹⁸ Rezultat svega toga je da se i Španjolska kao francuski saveznik uvukla u rat, a upravo su Španjolci, ali i Nizozemci, dali potrebne ratne kredite. Također, Francuzi su poslali i kopnenu vojsku te

---

⁹⁰ Cincotta H.(1997.) *Američka povijest : kratki prikaz*, Informativna agencija SAD, Zagreb str. 76.

⁹¹ Johnson P. (2003.) *Istorija američkog naroda*, Knjiga-komerc, Beograd str. 156.

⁹² Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 406.

⁹³ Bamford Parkes H. (1980.) *Istorija Sjedinjenih Američkih Država*, Izdavačka radna organizacija „Rad“, Beograd str. 132

⁹⁴ Maurois A. (1960.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država 1492-1954*, Naprijed, Zagreb str. 131.

⁹⁵ Sellers C.(1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat str. 59.

⁹⁶ Cincotta H.(1997.) *Američka povijest : kratki prikaz*, Informativna agencija SAD, Zagreb str. 76.

⁹⁷ Zinn H. (2012.) *Narodna povijest Sjedinjenih Američkih Država : 1492. – danas*, Biblioteka Ambrozija, Zagreb str. 101

⁹⁸ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 407.

snažne pomorske snage.⁹⁹ U završnoj fazi rata Britanci će se uz rat na američkom kontinentu morati boriti u Gibraltaru te u zapadnoj Indiji.¹⁰⁰

Francuska pomoć je stigla u pravom trenutku jer Sjedinjene Države nisu mogle proizvesti dovoljno materijala potrebnog za rat poput oružja, municije i uniformi. Američka vojska se u zimu s 1777. na 1778. godinu suočila s velikom glađu i nedostatkom osnovnog materijala. Iako su se vojnici nalazili u vrlo teškim uvjetima i dalje su čvrsto vjerovali Washingtonu.¹⁰¹ Američka vojska ni u jednom trenutku nije brojala preko 60.000 vojnika, a godišnja stopa dezertiranja bila je čak 20%.¹⁰² Također od 1778. godine proglašena je „oružana neutralnost Rusije te država na Baltiku“ čime je praktički podržana nova tvorevina – Sjedinjene Američke Države.¹⁰³

Ratni tijek nakon američko-francuskog savezništva

Na mjesto vrhovnog zapovjednika umjesto Howea došao je general sir Henry Clinton. On je bio prisiljen promijeniti strategiju s obzirom na to da se u rat priključila i Francuska. Britanska strategija je sad bila povlačenje iz Philadelphije te, eventualno iz New Yorka. Također trebala se pod svaku cijenu zadržati pomorska baza u Newportu u Novoj Engleskoj te pripremiti prebacivanje vojske na jug radi razdvajanja Amerikanaca te novih saveznika Francuza koji su trebali doći s Antila. Amerikanci su odlučili napasti britansku vojsku tijekom povlačenja te se bitka odigrala 28. lipnja 1778. godine kod Monmoutha. Iako bitka nije imala osobitu važnost, američka pobjeda je još jednom digla moral ustanicima. Također zbog zaokupljenosti Britanaca ratom, kolonijalisti prelaze gorje Allegheny i počinju nastanjivati Kentucky. To je bio razlog za sve češće gerilske napade Indijanaca. Također, u gotovo svim državama događaju se gerilske borbe između pobunjenika i lojalista. Takve borbe su imale nekaod obilježja i građanskog rata.¹⁰⁴

Vojno djelovanje, izuzev bitke kod Monmoutha, uglavnom je stajalo na mrtvoj točki sve do prosinca 1778. godine.¹⁰⁵ Potkraj 1778. godine korpus britanske vojske se iskrao u Georgiji i s lakoćom zauzeo grad Savannah. Nakon toga Cornwallis isplovjava iz Savannahe i opkoljava

---

⁹⁹ Sellers C.(1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat str. 59.

¹⁰⁰ Bamford Parkes H. (1980.) *Istorija Sjedinjenih Američkih Država*, Izdavačka radna organizacija „Rad“, Beograd str. 134.

¹⁰¹ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 408.

¹⁰² Johnson P. (2003.) *Istorija američkog naroda, Knjiga-komerc*, Beograd str. 154.

¹⁰³ Böing G. (1977.) *Povijest svijeta, Naprijed – Zagreb*, Zagreb str. 539.

¹⁰⁴ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 408.

¹⁰⁵ Sellers C.(1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat str. 59.

Charleston u Južnoj Karolini. Unatoč ogromnim naporima Amerikanaca, Charleston je pao 12. svibnja 1779. godine, a s njim i 6.000 zarobljenika, 300 topova, 5 brodova i 7 generala. Još jedan veliki udarac za Amerikance bila je izdaja Benedicta Arnolda, hrabrog američkog vojskovođe. Vođen vjerojatno novcem, izdaje američka načela i prelazi na britansku stranu potkraj 1779. godine i biva zadužen da okupi vojsku kolonista koji će se boriti za britanske interese. Jedan britanski general na takvo Arnoldovo zaduženje je rekao : „...zaduženje mu je da formira pukovniciju sastavljenu od hulja svog kalibra, ako ih uspije naći.“¹⁰⁶ Benedict Arnold je bio jedan od civila koji je sudjelovao u ratu od njegovog početka i u kojem se pokazao kao iskusan zapovjednik. Bio je i na vojnom sudu zbog nekih značajnih razloga. Bio je oslobođen krivice, ali je nosio skriveno ogorčenje u sebi jer je smatrao da je Kongres prema njemu bio nepravedan. Još jedan od mogućih razloga koji su ga odveli na britansku stranu bio je to da mu je žena bila lojalistkinja iz Philadelphije. Njegova je izdaja bila otkrivena uhićenjem majora John Andréa kada se trebao vratiti s jednog od sastanka s Benedictom. Kod Andréa su pronađeni spisi koji su ukazivali na Arnoldovu izdaju i André je obješen kao špijun, a Arnold se uspio spasiti jer je na vrijeme čuo što se dogodilo.¹⁰⁷

Španjolci su u ožujku 1780. godine zauzeli Mobile, gradić u današnjoj Alabami. Oni su nastojali ovim ratom proširiti svoj utjecaj na području Sjeverne Amerike. Amerikanci su puno veću pomoć dobili od Francuza koji se u srpnju 1780. godine iskrcavaju na američko tlo. Taj novopridošli korpus brojao je 5.000 vojnika koje je predvodio general Rochambeau. Amerikanci su saznali za namjeru generala Cornwallisa da zauzme Sjevernu Karolinu te su poslali proslavljenog generala Burgoynea da ga zaustavi.¹⁰⁸ Nakon što su konačno krenuli na njega, u kolovozu bivaju potučeni kod Camdena te će Cornwallis s lakoćom osvojiti ostatak Sjeverne Karoline.¹⁰⁹ Amerikanci su bili prisiljeni prijeći na gerilski način ratovanja što je polučilo velike uspjehe.¹¹⁰

Britanski poraz kod Yorktowna

Cornwallis je odlučio osvojiti Virginiju prema kojoj se kretala i lojalistička vojska izdajnika Arnolda. Spoj tih dviju vojski se dogodio 20. svibnja. Valja naglasiti da je Cornwallis tijekom 1781. godine doživio nekoliko poraza na svome putu prema Chesapeake zaljevu. Najpoznatiji

---

¹⁰⁶ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije, Europapress holding, Zagreb, str. 410.*

¹⁰⁷ Maurois A. (1960.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država 1492-1954, Naprijed, Zagreb str. 142.*

¹⁰⁸ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije, Europapress holding, Zagreb, str. 410.*

¹⁰⁹ Sellers C.(1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država, Zagreb: Barbat str. 59.*

¹¹⁰ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije, Europapress holding, Zagreb, str. 411.*

su porazi kod King's Mountaina te kod Cowpensa.¹¹¹ Washington i Rochambeau su shvatili da se britanska vojska nalazi u vrlo nezgodnom položaju na poluotoku između rijeka York i James i odlučili su to iskoristiti.¹¹² Na ruku im je išlo i saznanje kako je iz Francuske 21. svibnja 1781. godine krenula velika flota koju je vodio admiral de Grasse, a napokon će 11. kolovoza i stići u virginijske vode. Britanci za takve okolnosti nisu znali te šalju flotu pod vodstvom Hooda i Gravesa u zaljev Chesapeake. General Clinton, koji je držao u New Yorku jaku britansku vojsku, nije imao hrabrosti poslati je prema zaljevu Chesapeake jer nije bio siguran koga Amerikanci sa svojim saveznicima namjeravaju napasti. Dana 5. rujna britanska mornarica dolazi u zaljev, ali ju je dočekalo neugodno iznenađenje. Shvatili su da su brojčano nadjačani i nakon nekoliko razmjenjivanja topovske vatre odlučuju vratiti se u sigurnost New Yorka. Utvrda York u koju se skrio Cornwallis bila je opkoljena sa svih strana s 5.700 američkih vojnika, 7.000 francuskih te 3.000 pripadnika milicije.¹¹³ Cornwallisu je nakon dvomjesečne opsade preostalo samo da preda svojih 7.000 vojnika s kojim je raspolagao. Predaja se dogodila 19. listopada 1781. godine. Legenda kaže da je tijekom tog događaja britanska vojna glazba svirala „The World Turned Upside Down“ što je prilično simbolično, ali i u povijesti će se pokazati i prilično točno.¹¹⁴

Versajski mir

Britanska vojska nakon poraza u zaljevu Chesapeake je bila praktički razbijena i uslijedile su dramatične stvari za njih. Dana 23. veljače 1782. godine Clinton je bio smijenjen s mjesta vrhovnog zapovjednika, a idućeg mjeseca će premijer lord North podnijeti ostavku. Nakon britanskog napuštanja Charlestona 14. prosinca moglo se pristupiti mirovnim pregovorima.¹¹⁵ Britanci su nakon Cornwallisova poraza postali svjesni da je daljnje ratovanje preskupo. Problem je zasigurno bila i prevelika udaljenost (3.000 milja) te je dovoz robe i vojnika trajao od 2 do 3 mjeseca. Nakon Northove ostavke na vlast dolaze ljudi koji su bili spremni na primirje i dogovor s nekadašnjim kolonijama.¹¹⁶ U središtu mirovnih pregovora su bili Benjamin Franklin i John Jay koji su već nekoliko godina boravili u Europi.¹¹⁷ Unatoč prestanku vatre mirovni sporazum nije mogao biti potpisan zbog isprepletenih odnosa zaraćenih strana.

---

¹¹¹ isto , str. 411.

¹¹² Sellers C.(1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat str. 59.

¹¹³ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str .411.

¹¹⁴ Sellers C.(1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat str. 59.

¹¹⁵ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 411.

¹¹⁶ Sellers C.(1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat str. 60.

¹¹⁷ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 411.

Amerikanci nisu smjeli potpisati separatni mir s Britanijom sve dok Francuska ne pristane na primirje, a Francuska nije mogla potpisati primirje s Britanijom zbog saveza sa Španjolskom koja je tražila od Britanije Gibraltar. Ovaj gordijski čvor su razvezali američki povjerenici koji su otkrili kako su Francuzi spremni dati Španjalcima i Britancima kontrolu nad sjevernim i južnim dijelovima američkog teritorija između planine Allegheny i rijeke Mississippi. Amerikanci su se pronašli uvrijeđenima na to i osjećali su da nemaju više obavezu poštovanja dogovora s Francuskom.¹¹⁸ Nakon mukotrpnih pregovora Kongres je odobrio konačni sporazum 15. travnja 1783. godine.¹¹⁹ Kada su preliminarni članci bili potpisani trebalo je obavijestiti i francuskog ministra vanjskih poslova Charelesa Vergennesa. Taj zadatak je bio dodijeljen Benjaminu Franklinu koji se ispričao i sve to nazvao „malim nesporazumom“. Također u isto vrijeme je bio prisiljen i tražiti novi francuski zajam. Francusko-američki odnosi unatoč svemu su ostali dobri, a Francuska je Sjedinjenim Američkim Državama pozajmila novih šest milijuna funti.¹²⁰ Konačno potpisivanje mirovnog sporazuma između Velike Britanije i njezinih, sad već bivših, kolonija dogodilo se 3. rujna 1783. godine u Versaillesu. Također, općim sporazumom Britanci su Floridu predali Španjalcima kako bi Gibraltar ostao dio britanskog teritorija.¹²¹ Francuska je dobila Saint-Pierre i Miquelon i nekoliko koncesija u Indiji te Africi. Sjedinjene Američke Države su bile jedini pravi pobjednik u ovom ratu.¹²² Velika Britanija je u Sjevernoj Americi ostala samo na svojim kanadskim kolonijama i prisiljena je priznati neovisnost Sjedinjenih Američkih Država¹²³ Američka vojska je ostala u New Yorku sve do 25. studenog 1783. godine kako bi sve pristalice odanosti Britanije mogle biti evakuirane s američkog kontinenta.¹²⁴

Zanimljivo je da je da su Amerikanci iz ovog rata izašli kao pobjednici, a zapravo su izgubili skoro sve bitke. Dva su razloga za to. Prvi je zasigurno taj što su uspjeli uvući u rat Francusku i Španjolsku koje su se borile za kolonijalnu prevlast u cijelom svijetu upravo s Velikom Britanijom. Drugi razlog je slobodarski karakter rata. Većina naroda je čvrsto stala uz želju za neovisnost i zajedno s vojskom pretrpjela mnoge nedaće koje su ih snašle, od zime, gladi do nedostatka neophodne opreme za ratovanje. Veliki gubitnici su bili i Indijanci koju su utočište potražili u Kanadi, a oni koji su ostali bili su osuđeni na istrebljenje od strane kolonista.¹²⁵ Amerikanci su zahvaljujući Versajskom miru dobili pravo da sami odlučuju o svojoj sudbini.

---

¹¹⁸ Sellers C.(1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat str. 60.

¹¹⁹ Cincotta H.(1997.) *Američka povijest : kratki prikaz*, Informativna agencija SAD, Zagreb str. 78.

¹²⁰ Maurois A. (1960.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država 1492-1954*, Naprijed, Zagreb str. 150.

¹²¹ Cincotta H.(1997.) *Američka povijest : kratki prikaz*, Informativna agencija SAD, Zagreb str. 78.

¹²² Maurois A. (1960.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država 1492-1954*, Naprijed, Zagreb str. 150.

¹²³ Böing G. (1977.) *Povijest svijeta, Naprijed – Zagreb*, Zagreb str. 539.

¹²⁴ Maurois A. (1960.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država 1492-1954*, Naprijed, Zagreb str. 150.-151.

¹²⁵ Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb, str. 412.

Stvorena je mlada država s novim načelima. Pred Sjedinjenim Američkim Državama bilo je nekoliko problema poput razvoja privrede, širenja na zapad te pitanje nacionalnog jedinstva.¹²⁶ Zahvaljujući porazu Britanaca na američkom kontinentu Velika Britanija će promijeniti odnose prema svojim preostalim kolonijama, a posebno će se fokusirati na Indiju.¹²⁷

Zaključak

Ovaj rat, iako u to vrijeme nije tako izgledao, će promijeniti povijest i pokazati da kolonije unatoč svim slabostima mogu pobijediti imperijaliste. Amerikanci su ovaj sudbonosni rat dobili zahvaljujući gerilskoj borbi, pametnom povlačenju, ali i pridobivanju europskih sila poput Francuske i Španjolske na svoju stranu. Iako je rat bio završen, pred Sjedinjenim Američkim Državama ostao je jedan veliki zadatak – stvaranje američke nacije na načelima Deklaracije neovisnosti. Zasigurno će ova pobuna američkih kolonista jednim dijelom utjecati i na Francusku revoluciju koja će biti puno značajnija, pogotovo za europsku povijest. Američki rat za neovisnost odjeknuo je u cijelom svijetu, a ponajviše u kolonijama koje su shvatile da se mogu oduprijeti stranim silama, ali da će za to biti prisiljene platiti veliku cijenu. Nekoliko desetljeća kasnije sve razlike koje su bile potisnute između američkog sjevera i juga eskalirat će kada će izbiti Američki građanski rat (1861. – 1865.) koji bio i najkrvaviji rat u američkoj povijesti. Zahvaljujući velikim prostranstvima kontinenta, iskorištavanju svjetskih kretanja te zajedništvu Sjedinjene Američke Države će uspjeti postati najdominantnija država u svijetu.

---

¹²⁶ Bamford Parkes H. (1980.) *Istorija Sjedinjenih Američkih Država*, Izdavačka radna organizacija „Rad“, Beograd str. 138.

¹²⁷ Marston D. (2002.) *The American Revolution 1774-1783*, Osprey Publishing

Literatura

1. Bamford Parkes H. (1980.) *Istorija Sjedinjenih Američkih Država*, Izdavačka radna organizacija „Rad“, Beograd
2. Böing G. (1977.) *Povijest svijeta*, Naprijed – Zagreb, Zagreb
3. Cincotta H.(1997.) *Američka povijest : kratki prikaz*, Informativna agencija SAD, Zagreb
4. Cravetto E. (2008.) *Povijest 12 : Kolonijalizam i građanske revolucije*, Europapress holding, Zagreb,
5. Johnson P. (2003.) *Istorija američkog naroda*, Knjiga-komerc, Beograd
6. Marston D. (2002.) *The American Revolution 1774 .- 1783*, Osprey Publishing
7. Maurois A. (1960.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država 1492-1954*, Naprijed, Zagreb
8. Pejić L.(2012.) *Američka revolucija – problem društvene stratifikacije i mit o demokraciji i općoj jednakosti*, Essehists vol.3.No.3
9. Sass E. (2010.) *History of the United States*, New York, Harper-Collins Publishers
10. Sellers C.(1996.) *Povijest Sjedinjenih Američkih Država*, Zagreb: Barbat
11. Zinn H. (2012.) *Narodna povijest Sjedinjenih Američkih Država : 1492. – danas*, Biblioteka Ambrozija, Zagreb